

Η Γεωργική μας Έρευνα

Οι οικονομικές επιπτώσεις στον κυπριακό γεωργικό τομέα λόγω της απομακρυσμένης γεωγραφικής θέσης της Κύπρου από τον κύριο κορμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μαρίνος Μάρκου

Πρώτος Λειτουργός Γεωργικών Ερευνών και

Ανδρέας Στυλιανού

Λειτουργός Γεωργικών Ερευνών

στο Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών

και

Δημήτριος Νάτος και Κωνσταντίνος Μάττας

στο Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας, ΑΠΘ

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος για τις διαπραγματεύσεις για το Νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014-2020, ανατέθηκε στο Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών η διεξαγωγή μιας μελέτης για την εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων στον κυπριακό γεωργικό τομέα λόγω της απομακρυσμένης γεωγραφικής θέσης της Κύπρου από τον κύριο κορμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η μελέτη διεξήχθη το 2011, σε συνεργασία, από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών και το Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ακολουθεί σύντομη περίληψη, στην οποία γίνεται αναφορά στους στόχους και στα αποτελέσματα της μελέτης.

Η Κύπρος, γεωγραφικά χωροθετείται στην ανατολική ακρότητα της Μεσογείου και αποτελεί γεωγραφικά το νοτιοανατολικότερο άκρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Ως νησιωτική Χώρα, βρίσκεται σε μια απόσταση από τις γειτονικές της Χώρες, αλλιά και σε μια σχετικά απομακρυσμένη γεωγραφική θέση σε σχέση με τους ευρωπαίους εταίρους της. Η Ελλάδα, το εγγύτερο γεωγραφικά μέλος της ΕΕ βρίσκεται σε απόσταση 280 χιλμ., ως προς το Καστελόριζο, και 800 χιλμ, ως προς το ηπειρωτικό της τμήμα. Εξάλλου, σύμφωνα με τη Γερμανική Προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το 2007, το γεωγραφικό κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκεται στην πόλη Gelnhausen, στην Έσση της Γερμανίας. Ως εκ τούτου, η Κύπρος βρίσκεται σε μία ιδιαίτερα σημαντική απόσταση - άνω των 2500 χιλιομέτρων - από το γεωγραφικό κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η σημαντική αυτή γεωγραφική απόσταση και η σχετικά απομακρυσμένη γεωγραφική της θέση στην ανατολική ακρότητα της Μεσογείου έχουν **επιπτώσεις** στην κυπριακή οικονομία και στον αγροτικό της τομέα. Οι πλέον άμεσες εντοπίζονται στην επίδραση της απόστασης στις εξωτερικές εμπορικές συναλλαγές. Ακόμα και αν η σχέση της γεωγραφικής απόστασης και του διεθνούς εμπορίου είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί ως προφανής, η κυπριακή γεωργία είναι σχετικά πιο ευαίσθητη στην επίδραση της απόστασης από ό,τι άλλοι τομείς της κυπριακής οικονομίας, αφού τα κόστη μεταφοράς τείνουν να είναι υψηλότερα στα γεωργικά προϊόντα λόγω των φυσικών τους χαρακτηριστικών (σημαντικός όγκος και βάρος). Εξάλλου, ακόμα και αν οι συνθήκες παγκοσμιοποίησης χαρακτηρίζονται από σχετικές μειώσεις στα κόστη πραγματοποίησης διασυνοριακών συναλλαγών, στα γεωργικά προϊόντα, το κόστος πραγματοποίησης των συναλλαγών είναι τέτοιο, ώστε να είναι

δυνατό να χαρακτηριστεί ως σημαντικό εμπόδιο για την πραγματοποίηση του εμπορίου. Επιπλέον, η γεωγραφική θέση προσδιορίζει και τα πολιτισμικά, εθνικά και πολιτικά χαρακτηριστικά που επιδρούν στην κυπριακή οικονομία και, κατά προέκταση, στον αγροτικό της τομέα. Δηλαδή, τα χαρακτηριστικά της ύπαρξης κοινής γλώσσας, κοινών ιστορικών και αποικιακών καταβολών, κοινής θρησκείας, συναφούς πολιτιστικού περιβάλλοντος, κοινών μεταναστευτικών κινήσεων, εθνοτικών σχέσεων, αλληλίας και η ύπαρξη κοινών πολιτικών θεσμών, όπως οι περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες ή η κοινή ένταξη στην Ε.Ε. ανάμεσα στην Κύπρο και στις γειτονικές της Χώρες, αποτελούν παράγοντες που είτε προωθούν το εμπόριο ή λειτουργούν ως εμπόδια για την πραγματοποίησή του.

Ως εκ τούτου, ο κυπριακός αγροτικός τομέας πέρα από την επίδραση της γεωγραφικής απόστασης, επηρεάζεται και από πλήθος άλλων παραγόντων που συνδέονται με τη γεωγραφική της θέση. Το γεγονός ότι, η Κύπρος είναι μια νησιωτική Χώρα χωρίς χερσαία σύνορα είναι ένα από αυτά. Άλλοι παράγοντες περιλαμβάνουν τις μεσογειακές κλιματολογικές συνθήκες και το μεσογειακό τοπίο. Οι υψηλές θερμοκρασίες που επικρατούν κατά τους θερινούς μήνες, η έλλειψη βροχοπτώσεων, οι εκτεταμένες περίοδοι ξηρασίας και ο μη πεδινός χαρακτήρας του τοπίου είναι χαρακτηριστικά που επηρεάζουν τον αγροτικό τομέα. Επιπρόσθετα, η Κύπρος, με τη στρατηγική της θέση στη Μεσόγειο διαθέτει ένα κοινό πολιτιστικό υπόβαθρο με γειτονικές μεσογειακές Χώρες που ευνοεί την επικοινωνία και, προφανώς, ενισχύει τις οικονομικές και εμπορικές σχέσεις. Επιπλέον, η ύπαρξη αποικιακών δεσμών με άλλα Κράτη επιδρά στις εμπορικές της σχέσεις προσφέροντας ευκαιρίες για ευρύτερες οικονομικές σχέσεις και ενισχυμένες εξαγωγές.

Στο πλαίσιο που δημιουργεί αφενός η γεωγραφική θέση της Κύπρου και αφετέρου η σχετικά απομακρυσμένη θέση της από το ηπειρωτικό τμήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κύριος στόχος αυτής της έρευνας ήταν η εκτίμηση της επίδρασης της γεωγραφικής απόστασης στον κυπριακό αγροτικό τομέα. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, εκτιμήθηκε ένα Επαυξημένο Υπόδειγμα Εξίσωσης Βαρύτητας (Augmented Gravity Equation Model) χρησιμοποιώντας δεδομένα εξαγωγών και εισαγωγών αγροτικών προϊόντων της Κύπρου για την περίοδο 1992-2009. Για την εκτίμηση του υποδείγματος, αναγνωρίστηκαν δύο κλάδοι εμπορίου. Ο κλάδος που περιλαμβάνει το σύνολο των αγροτικών προϊόντων και ο κλάδος που περιλαμβάνει μόνο τα αλιευτικά προϊόντα. Η χρήση εμπορικών παρατηρήσεων κατά δεκαοκτώ συναπτά έτη μάς δίνει τη δυνατότητα να εκτιμήσουμε την επίδραση της γεωγραφικής απόστασης στο διεθνές εμπόριο της Κύπρου τόσο πριν από την ένταξή της στην ΕΕ (για την περίοδο 1992-2003), όσο και μετά την ένταξη (2004-2009). Η εκτίμηση ενός υποδείγματος Εξίσωσης Βαρύτητας προσφέρει, επιπλέον, τη δυνατότητα εμπλουτισμού του κύριου στόχου με δευτερεύοντες, όπως η εκτίμηση: α) της επίδρασης γεωγραφικών και κλιματολογικών χαρακτηριστικών, β) της επίδρασης πολιτιστικών και ιστορικών χαρακτηριστικών, και γ) της επίδρασης πολιτικών εξελίξεων στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της Κύπρου (όπως η διεύρυνση της ΕΕ και η συμφωνία της Βαρκελώνης) στο κυπριακό εμπόριο αγροτικών προϊόντων.

Σε αντίθεση με τις πεποιθήσεις ότι, ο ρόλος της απόστασης στην ολοένα και εντονότερα ολοκληρωμένη παγκόσμια οικονομία βαίνει μειούμενος, στην πραγματικότητα δεν φαίνεται να έχει εξαφανιστεί. Αντίθετα, μετα-αναλύσεις εκτιμήσεων υποδειγμάτων Εξίσωσης Βαρύτητας δείχνουν ότι, η απόσταση διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στο κόστος που συνδέεται με το εμπόριο με μέση ελαστικότητα -0,9, δηλαδή, μια μείωση κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες της γεωγραφικής απόστασης μεταξύ των εμπορικών εταίρων θα είχε ως αποτέλεσμα μια μέση αύξηση των διμερών εμπορικών ροών κατά 9%. Από την άλλη πλευρά, η εκτίμηση της επίδρασης της απόστασης στο ενδοκοινοτικό αγροτικό εμπόριο εκτιμήθηκε με ελαστικότητα -1,24, δηλαδή, μια μείωση κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες της γεωγραφικής απόστασης μεταξύ των Κρατών Μελών της ΕΕ θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του ενδοκοινοτικού εμπορίου κατά 12,4%.

Στην περίπτωση των κυπριακών εξαγωγών αγροτικών προϊόντων, η επίδραση της απόστασης δεν

αποτελεί εξαίρεση από τη γενική εντύπωση που περιγράφεται παραπάνω. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, η ελαστικότητα της απόστασης για τις κυπριακές εξαγωγές αγροτικών προϊόντων εκτιμάται στο -1,85 για την περίοδο 1992-2003 και στο -1,73 για την περίοδο 2004-2009. Σε σχέση με τη μέση ελαστικότητα, η ελαστικότητα της απόστασης για τα κυπριακά προϊόντα είναι κατά 105,5% υψηλότερη για την περίοδο 1992-2003 και κατά 92,2% υψηλότερη για την περίοδο μετά το 2004. Επιπλέον, σε σύγκριση με τη μέση εκτιμώμενη ελαστικότητα για το ενδοκοινοτικό εμπόριο, αυτή είναι 39,5% υψηλότερη (για την περίοδο 2004-2009). Με άλλα λόγια, η επίδραση της απόστασης για το εμπόριο της Κύπρου είναι σχεδόν διπλάσια, σε σύγκριση με τη μέση επίδραση στο διεθνές εμπόριο σε όλο τον κόσμο.

Φαίνεται, δηλαδή, ότι, η μεγάλη επίδραση της απόστασης στον κυπριακό αγροτικό τομέα δεν μειώθηκε σημαντικά μετά την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το 2004. Σε γενικές γραμμές, όμως, η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, μετά το 2004, προκαλεί σημαντική επίδραση στις κυπριακές εξαγωγές. Οι εξαγωγές προς Κράτη Μέλη της ΕΕ εκτιμάται ότι, είναι κατά 106,4% υψηλότερες από ότι, οι εξαγωγές προς άλλες Χώρες εμπορικούς εταίρους της Κύπρου. Ωστόσο, η ένταξη στην ΕΕ δεν οδήγησε σε σημαντική μείωση της επίπτωσης της γεωγραφικής απόστασης για την κυπριακή γεωργία. Μετά το 2004, ο εκτιμώμενος συντελεστής της γεωγραφικής απόστασης μειώθηκε κατά 6,5%, σε σχέση με την επίδραση της απόστασης πριν από το 2004. Ως εκ τούτου, η προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΕ δεν οδήγησε σε σημαντική άμβλυση των εγγενών μειονεκτημάτων που η απομακρυσμένη γεωγραφική θέση της επιβάλλει στο γεωργικό τομέα και στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων.

Στην υποθετική περίπτωση που η Κύπρος μετακινούταν στο γεωγραφικό κέντρο της ΕΕ (και βρισκόταν, δηλαδή, στη γεωγραφική θέση της Γερμανίας) βρέθηκε από τους υπολογισμούς ότι, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα μέση ετήσια αύξηση στις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων, για την περίοδο 2004-2009, της τάξης των €145 εκ. Επιπλέον, σε μία άλλη υποθετική περίπτωση, όπου η Κύπρος μετακινούνταν κατά 10% εγγύτερα στους ευρωπαϊκούς της εταίρους (θα βρίσκονταν, δηλαδή, πλησίον της Ελθιάδας και της Ιταλίας) υπολογίστηκε ότι, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα μία μέση ετήσια αύξηση στις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων, για την περίοδο 2004-2009, της τάξης των €132 εκ.

Βέβαια, η γεωγραφική θέση της Κύπρου δεν σημαίνει μόνο τη γεωγραφική της απόσταση από τα Κράτη Μέλη της ΕΕ. Οι γειτονικές Χώρες της Κύπρου, οι Μεσογειακές Χώρες Εταίροι, δηλαδή, που έχουν προσχωρήσει στη διακήρυξη της Βαρκελώνης, εκτιμάται ότι, δεν αποτελούν ευνοϊκό προορισμό για τις κυπριακές εξαγωγές γεωργικών προϊόντων. Η Κύπρος εξήγαγε πριν από το 2004 γεωργικά προϊόντα κατά 71,4% χαμηλότερης αξίας σε σχέση με τις εξαγωγές σε άλλες Χώρες και κατά 65% χαμηλότερης αξίας μετά την προσχώρησή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπρόσθετα, η μη ύπαρξη θαλάσσιας επικοινωνίας με ορισμένες Χώρες εταίρους της Κύπρου, εκτιμάται ότι, αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την πραγματοποίηση εξαγωγών, ενώ οι ιστορικοί αποικιοκρατικοί δεσμοί, αλλιά και η ύπαρξη κοινής γλώσσας ανάμεσα στην Κύπρο και άλλα Κράτη εκτιμάται ότι, επιδρούν θετικά στις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων.

Όπως διαφαίνεται, η επίδραση της γεωγραφικής θέσης στον κυπριακό αγροτικό τομέα είναι σημαντική και η προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΕ δεν οδήγησε σε σημαντική άμβλυση των εγγενών μειονεκτημάτων που η απομακρυσμένη γεωγραφική της θέση επιβάλλει. Το γεωγραφικό αυτό μειονέκτημα θα πρέπει να αναγνωριστεί και στα πλαίσια της νέας ΚΑΠ, ως κομμάτι των ευρύτερων φυσικών περιορισμών που αντιμετωπίζει η κυπριακή γεωργία (όπως η έλλειψη υδάτινων πόρων). Η αναγνώριση αυτής της ιδιαιτερότητας, του κυπριακού αγροτικού τομέα, γίνεται εντονότερη υπό το πρίσμα των πιθανών μελλοντικών εξελίξεων. Τις εντεινόμενες, δηλαδή, μελλοντικά ανταγωνιστικές συνθήκες, μιας πιθανής απελευθέρωσης του αγροτικού εμπορίου στο γύρο των διαπραγματεύσεων της Ντόχα, της διαφαινόμενης αυξημένης αβεβαιότητας που θα αντιμετωπίσει ο αγροτικός τομέας παγκοσμίως, αλλιά και της Κλιματικής Αλληλαγής.

Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης για τους γενετικούς πόρους των αγροτικών ζώων και η Διακήρυξη του Ιντερλάκεν

Δρ Γεωργία Χατζηπαύλου
Λειτουργός Γεωργικών Ερευνών Α'
στο Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών

Η διατήρηση και η αειφόρος χρήση της χλωρίδας και της πανίδας του Πλανήτη, αποτελούν ένα βασικό πυλώνα της περιβαλλοντικής συνείδησης και δράσης. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Οργανισμός για τα Τρόφιμα και τη Γεωργία των Ηνωμένων Εθνών (FAO) εξέδωσε το έντυπο «Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης για τους γενετικούς πόρους των αγροτικών ζώων και η Διακήρυξη του Ιντερλάκεν». Στο έντυπο, περιγράφονται η σημασία των γενετικών πόρων των αγροτικών ζώων και οι προτεραιότητες που ορίζονται για τη διαφύλαξη και τη διατήρηση των περιβαλλοντικών αυτών πόρων.

Γενετικούς πόρους αγροτικών ζώων αποτελούν τα είδη ζώων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία και στην κτηνοτροφία και, ειδικότερα, για την παραγωγή τροφίμων. Είναι, δηλαδή, όλοι οι γενετικά διακριτοί πληθυσμοί κάθε είδους είτε αυτοί αποτελούν τυποποιημένες φυλές ή επιλεγμένες γραμμές μιας φυλής, άγριους προγόνους, αλλιά και κάθε μορφής διατηρημένου γενετικού υλικού. Οι γενετικοί πόροι των αγροτικών ζώων είναι αναπόσπαστο μέρος του περιβάλλοντος, της περιβαλλοντικής ιστορίας και της εξέλιξης του Πλανήτη, καθώς και της ιστορίας του ανθρώπου. Πέραν, όμως, αυτού, η γενετική ποικιλομορφία αποτελεί βασικό απόθεμα για: α) την αντιμετώπιση της συνεχιζόμενης και ραγδαία αναπτυσσόμενης Κλιματικής Αλλαγής, β) την ενίσχυση της αγροτικής ανάπτυξης, ειδικά, σε υποβαθμισμένες περιοχές, και γ) τη διασφάλιση της επάρκειας των τροφίμων. Μόνο εάν έχουμε και διατηρούμε μια πλούσια δεξαμενή γενετικών πόρων, θα μπορούμε να ελπίζουμε σε αειφόρο ανάπτυξη και διασφάλιση του μέλλοντος των επόμενων γενεών.

Το Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης είναι το επιστέγασμα μιας μακράς διαδικασίας που ξεκίνησε το 1990 με πρωτοβουλία του FAO και τη συμμετοχή 169 Χωρών. Απορρέει από την ανάγκη, ανά το παγκόσμιο, για ορθότερη χρήση του δυναμικού των γενετικών πόρων των αγροτικών ζώων σε αναπτυσσόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες. Αποτελείται από 23 Στρατηγικές Προτεραιότητες με λεπτομερή περιγραφή των στόχων και πρακτικών δράσεων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της διάβρωσης της γενετικής παραληλακτικότητας των αγροτικών ζώων και την αειφόρο χρήση των γενετικών πόρων των αγροτικών ζώων. Η υλοποίηση του Σχεδίου θα συμβάλει ουσιαστικά στην επίτευξη των Στόχων για την Ανάπτυξη της Χιλιετίας και, ιδιαίτερα, το Στόχο 1 για εξάλειψη της φτώχειας και της πείνας, αλλιά και το Στόχο 7, την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος.

Στο Σχέδιο περιγράφονται τέσσερα κύρια πεδία στρατηγικών προτεραιοτήτων: 1) Ο χαρακτηρισμός, η απογραφή και η παρακολούθηση των τάσεων και κινδύνων που απειλούν τους γενετικούς πόρους αγροτικών ζώων, 2) η εξασφάλιση της αειφορίας των συστημάτων παραγωγής, εστιάζοντας στην ασφάλεια τροφίμων και στην αγροτική ανάπτυξη, 3) η διατήρηση της ακεραιότητας της γενετικής ποικιλομορφίας, προς όφελος των παρόντων και των μελλοντικών γενεών, και 4) η ανάπτυξη των απαραίτητων θεσμών και δεξιοτήτων για χειρισμό θεμάτων και πρακτική εφαρμογή των Δράσεων του Σχεδίου.

Το κάθε Κράτος είναι υπεύθυνο για τη δημιουργία και την ενίσχυση των εθνικών δικτύων για τους γενετικούς πόρους των αγροτικών ζώων της Χώρας του, την ενεργοποίηση και δέσμευση των εμπλεκόμενων Φορέων για την υλοποίηση του Σχεδίου και την παρακολούθηση της κατάστασης και των τάσεων των γενετικών πόρων των αγροτικών ζώων, μέσω Εθνικών Εστιακών Σημείων. Όμως, η περιφερειακή και διεθνής συνεργασία για το σκοπό αυτό, θεωρείται καθοριστικής σημασίας, λόγω και της αλληλεξάρτησης των Χωρών, όσον αφορά πληθυσμούς αγροτικών ζώων. Σημαντική είναι, επίσης, η συνεισφορά του FAO, κυρίως, για την ενίσχυση των αναπτυσσόμενων Χωρών.

Όσον αφορά τη Διακήρυξη του Ιντερλάκεν, αυτή υπογράφηκε στις 7 Σεπτεμβρίου του 2007 και υιοθετήθηκε από 109 Χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου. Στη Διακήρυξη, οι Χώρες επιβεβαιώνουν τις κοινές και ατομικές τους υπευθυνότητες για διατήρηση, αειφόρο χρήση και ανάπτυξη των γενετικών πόρων των αγροτικών ζώων για τα τρόφιμα και τη γεωργία, την παγκόσμια ασφάλεια τροφίμων, τη βελτίωση του επιπέδου διατροφής του ανθρώπου και την ανάπτυξη της υπαίθρου. Δεσμεύονται, επίσης, για διευκόλυνση της πρόσβασης σε αυτούς τους πόρους και για δια-

σφάλιση της δίκαιης και ισότιμης κατανομής των ωφελειών που προκύπτουν από τη χρήση τους.

Μέσα από κοινή δράση του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών (ΙΓΕ) στην Κύπρο, του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ) και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης στην Ελλάδα, έχει ολοκληρωθεί η μετάφραση του αγγλικού κειμένου του Σχεδίου στα ελληνικά και η εκτύπωση του εντύπου από τον Κλάδο Ζωικής Παραγωγής του ΙΓΕ.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προμηθευτούν το έντυπο κατευθείαν από το ΙΓΕ.

Το Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης, μεταφρασμένο στα ελληνικά, διατίθεται, επίσης, σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΙΓΕ (www.ari.gov.cy), στην ιστοσελίδα του ΕΘΙΑΓΕ στην Ελλάδα (www.nagref.gr), καθώς και στην ιστοσελίδα του FAO (www.fao.org).

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΓΕΝΕΤΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ
ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΖΩΩΝ
και η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΙΝΤΕΡΛΑΚΕΝ

COMMISSION ON
GENETIC RESOURCES
FOR FOOD AND
AGRICULTURE

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΓΕΡΒΑΛΛΟΝΤΩΣ

Υπουργείο
Αγροτικής Ανάπτυξης
& Τροφίμων